

RAKENNUSTIETO >

Rakennusalan täyden palvelun tietotalo

Rakennustieto Oy edistää hyvää rakennustapaa ja tuottaa rakentamisesta luotettavaa tietoa. Puolueettoman ja asiakaslähtöisen Rakennustieto Oy:n tuotteet kattavat rakentamisen koko elinkaaren suunnittelusta ylläpitoon. Yhtiön omistaa Rakennustietosäätiö RTS.

Tutustu palveluihimme

> rakennustieto.fi/rk/palvelut

Rakentajain kalenterin artikkelit

Tämä artikkeli on julkaistu alun perin Rakentajain kalenterissa, jota ovat julkaisseet Rakennustietosäätiö RTS sr ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry.

Julkaisu oli rakennusalan ammattilaisten ja opiskelijoiden käsikirja, joka yhdisteli teoriaa ja käytäntöä sekä kannusti hyvään rakentamiseen. Artikkelin vasemmassa reunassa olevasta vesileimasta näkee ko. Rakentajain kalenterin vuosikerran.

> [Artikkeliarkisto, kokoelma vuosien 1997–2018 Rakentajain kalenterissa julkaistuista artikkeleista](#)

Rakennustietoa vuodesta 1905

Martti Tiula, yliarkkitehti
martti.tiula@pp.inet.fi

2

Vuonna 2002 *Rakennustietosäätiö* täyttää 70 vuotta. Tätä juhliakseen säätiö julkaisee historian [1], joka tarkastelee säätiön vaikutuspiirissä nykyisin olevien tietotuotteiden ja palvelujen kehitymistä 1900-luvun alusta.

Rakennustiedon käsite

Yleisnimenä *rakennustieto* kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella, kun se tarkoittaa käsitettä *tieto rakentamisesta*. Rakennustieto on myös erisnimi, säätiörekisteriin merkityn *Rakennustietosäätiö RTS:n* ja kaupparekisteriin merkityn *Rakennustieto Oy:n* virallinen nimi. Sana *rakennustieto* sisältyy niinkään tuotenimeen *Rakennustietokortisto*, josta lyhyiden vuoksi on sen 60-vuotisen historian aikana on ryhdytty käyttämään lyhennettä *RT-kortisto*. Se on rekisteröity tuotenimi ja tavaramerkki.

Tässä artikkelissa käytän yleisnimeä *rakennustieto* viittaamaan siihen rakennustietoon, joka on rekisteröityjen yhteisöjen, Rakennustietoyhteisöjen keräämää, tuottamaa, muokkaa-
maa, välittämää ja myymää rakennusalaan liittyvää tietoa.

Rakennustieto-käsitteen otti käyttöön Suomen Arkkitehtiliitto julkaisussaan *Rakennustaide ja standardi* vuonna 1942, kun se nimesi perustamansa Rakennustietokortiston. Otsikolla *Rakennustietokortisto – standardisoimisen avain*, siinä lausutaan muun muassa:

”Vertasimme rakennuksen suunnittelijan työtä kirjailijan työhön. Arkkitehti joutuu luomaan kokonaisuutta aineksista, joita voisi verrata kielen sanoihin. Kielen sanakirjaa vastaisi eräänlainen ”rakennussanakirja”, joka selvän ja yhtenäisen järjestelmän puitteissa standardisoisi ”rakennuskielen” sanavaraston, samalla tavoin kuin sanakirja normalisoi tavallisen kielenkäytön. - - - Standardisoimislaitoksen julkaiseman Rakennustietokortiston avulla voidaan rakennusalan standardisoiminen käytännöllisesti toteuttaa maassamme.” [2]

Sanana rakennustieto osoittautui iskeväksi. Se kuvasi hyvin tarkoittamansa käsitteen *tieto rakentamisesta*. Se lienee ollut myös mallina, kun useilla muilla aloilla nimettiin tietopalvelu-

toimintoja, esimerkkeinä olkoot betonitieto, metsätieto ja taloustieto.

Järjestöjen rakennustieto

Vanhin nykyisistä rakennustietotuotteista on aikakauslehti *Rakennustaito*, jonka Suomen Rakennusmestariiliitto, nykyinen *Rakennusmestariit ja -insinöörit AMK RKL ry* perusti rakennusmestarien ammattitaidon kehittäjäksi ja rakennustaidon parantajaksi. Perustaminen liittyi rakennusmestarien valtakunnalliseen järjestäytymiseen, joka alkoi 1900-luvun alussa. Rakennusmestarien yleisessä kokouksessa Turussa 1904 otettiin esille kysymys oman lehden perustamisesta. Seuraavassa yleisessä kokouksessa Tampereella 1905 perustettiin Suomen Rakennusmestariiliitto ja samalla esitettiin rakennusmestari *Emanuel Ikäläisen* seikkaperäinen ohjelma *Rakennustaito*-lehdelle. Rakennustaidon näytenumero ilmestyi vielä vuoden 1905 lopulla. Vastaperustetun liiton sihteeri Ikäläinen oli myös lehden toimittaja vuoteen 1913.

Rakennustaito alkoi ilmestyä säännöllisesti kerran kuussa jo vuoden 1906 alusta. Vuodesta 1917 vuosittaisia numeroita oli jo 28. Lehti käsittelee alusta pitäen kaikkia rakentamisen alueita. Rakennustekniikkaa oli ensimmäisenä vuonna tosin vain kymmenisen prosenttia sisällöstä, mutta sen osuus lisääntyi ja vakiintui runsaaseen kolmeenkymmeneen prosenttiin jo seuraavalla vuosikymmenellä. Arkkitehtuurin osuus oli sisällöstä aluksi noin 20 %, mutta sen osuus väheni kymmenessä vuodessa 10–15 prosentin välille. Sisällön rakenteen prosenttisuhteita tarkasteltaessa on syytä muistaa, että rakennusmestarien osuus rakennus suunnittelusta oli 1900-luvun alkupuoliskolla nykyistä suurempi. Ensimmäinen toimittaja E. Ikäläinen oli arkkitehtuuri-toimiston von Essen—Kallio—Ikäläinen osakas ja itsekin rakennusten suunnittelija.

Suomen Rakennusmestariiliiton perua on myös kustannusyhtiö *Rakentajain Kustannus Oy*, joka perustettiin 1916. Sen vanhin kustannustuote oli *Rakentajain kalenteri*, jonka ensimmäinen vuosikerta ilmestyi vuonna 1917 ja joka edelleen on ehkä merkittävin vuosittain ilmesty-

vä rakennusalan tietoteos. Rakentajain kalenterin historiasta on laaja artikkeli vuoden 1996 kalenterissa. [3]

Rakentajain Kustannuksen ensimmäiset toimintavuodet olivat vilkkaita. Vuodesta 1916 vuoteen 1924 se kustansi jokavuotisen Rakentajain Kalenterin lisäksi pitkälti toistakymmentä muuta kirjaa ja lisäksi rakennustoiminnassa tarvittavia lomakkeita, kuten työpalkkalistoja, työmaapäiväkirjoja ja sopimuslomakkeita. Lomakkeista tulikin kalenterin ohessa kustantajan toinen päätuote.

Suomen Rakennusmestariiliiton ja sen paikallisten jäsenyhdistysten perua on niinikään *rakennuskeskusten* tietopalvelu, jota nykyisin harjoittavat Rakennustieto Oy:n rakennuskeskukset Helsingissä, Lappeenrannassa, Kuopiossa, Oulussa ja Tampereella sekä paikallisten rakennusmestariyhdistysten hallitsemat kolme rakennuskeskusta Lahdessa, Turussa ja Vaasassa. *Helsingin rakennuskeskus* on näistä suurin ja vanhin. Sen perusti vuonna 1932 Helsingin Rakennusmestariyhdistys ry nimellä *Pysyväinen Rakennusainenäyttely*. Se on myös maailman rakennuskeskuksista toiseksi vanhin – Lontoon rakennuskeskus on vanhin ja Tukholman rakennuskeskus kolmanneksi vanhin, kaikki kolme samalta vuodelta.

Pysyväisen rakennusainenäyttelyn avasi marraskuussa 1932 kauppa- ja teollisuusministeri Axel Palmgren, joka muun muassa lausui: ”*Rakennusainenäyttelyn suuren merkityksen voimme aavistaa kotimaisen tuotannon kehittäjänä ja elvyttäjänä, sillä näyttelyssä on näytteillepanijoille ja kuluttajilla paras tilaisuus tehdä vertailevia tutkimuksia laadun ja tarkoituksenmukaisuuden kannalta ja tällä tulee olemaan suuri kansantaloudellinen merkitys.*” Puheesta ilmenee rakennuskeskusten toiminta-ajatus, jota ne ovat noudattaneet tähän päivään saakka: tarjota kaupan valikoimista riippumaton, samaan tarkoitukseen käytettävien tuotteiden vertailun mahdollisuus.

Vaikka Pysyväisen rakennusainenäyttelyn perustaminen sattui 30-luvun lamakauden pahimpaan aikaan, se alkoi silti menestyä. Se koki yhteen uutta tyylää, teollista funktionalismia, kannattavat arkkitehdit ja rakennusmestarit. Yhteistyö näkyi myös näyttelytoimikunnan kokoonpanossa, jonka puheenjohtaja *Anton Hasari* oli kehittänyt tayloristisia työjohtomenetelmiä jo 1910-luvulta lähtien. Myös näyttelykomissaari, arkkitehti *Kaj Englund* oli funktionalismin pioneereja. Hänen näyttelysuunnitelmassaan rakennustarvikkeet oli koottu tuoteryhmiä, jotta näyttelyssä kävijät pystyivät vertailemaan niitä.

Rakennusmestarien säätiö lahjoitti *Helsingin Rakennuskeskuksen* vuonna 1972 Suomen Arkkitehtiiliiton juuri perustamalle *Rakennustietosäätiölle*. Rakennusmestarikunta sitoutui tällä

tavoin konkreettisella panoksella koko rakennusalaan varten perustettuun Rakennustietosäätiöön. Lahjoitukseen perustuu Rakennusmestariiliiton merkittävä asema säätiön hallinnossa: kaksi edustajistopaikkaa ja pysyvä hallituspaikka. – Rakennustietosäätiö laskee ikänsä Helsingin rakennuskeskuksen perustamisesta.

Myös standardisointin ja normituksen aloitetta syntyi rakennusmestarien ja arkkitehtien yhteistyöstä. Ensimmäinen yhteinen, tavallisia ovi- ja ikkunatyyppejä standardisoiva toimikunta perustettiin jo vuonna 1914 ja sen laatima standardi ilmestyi vuonna 1915. Vuonna 1919 ilmestyi osapuolien yhteistyön tuloksena *Puutavaran normaalimääräykset*, joka julkaistiin Rakentajain kalenterissa. Myöhemmin, vuonna 1942 aloittanut Suomen Arkkitehtiiliiton Standardisoimislaitos otti standardit RT-kortiston piiriin.

Rakennusalan kiinnostus standardisoimiseen lisääntyi 1930-luvulle tultaessa funktionalismin – uuden asiallisuuden – saatua lyhyessä ajassa vallitsevan tyylisuunnan aseman. Kaikki tehdasvalmisteiset osat muotoiltiin uudelleen siten, että niiden valmistus oli rationaalista ja ne sopeutuivat uuden tyylin koristeettomaan muotokieleen. Rakennuksen osat alkoivat saada uusia kauneusarvoja. ”*Tyyppittäminen eli standardisointi sekä teknologisten kauneusarvojen korostaminen sitoivat arkkitehdit ja rakennusmestarit yhteen. Arkkitehdit eivät pystyneet yksin luomaan standardeja, vaan avuksi tarvittiin rakennusmestareiden ja -insinöörien tekniistä asiantuntemusta sekä rakennustarviketeollisuuden tuotantoresursseja*” kirjoittaa Karl-Erik Michelsen. [4]

Suomen Arkkitehtiiliitto oli osoittanut koko kolmekymmenluvun kasvavaa kiinnostusta standardisointiin, olihan rakentamiseen syntynyt teollisuuden kehittyessä paljon uusia rakennustuotteita ja vanhojakin tuotteita oli yhä enemmän alettua valmistaa teollisesti, teolliseen tuotantoon ja funktionalismin kauneuskäsityksiin uudelleen muotoiltuina. Tämä, ja standardisointin kehittyminen toivat esiin myös tietopalvelun näkökulman: miten voitiin rakennusten suunnittelijoille ja rakentajille levittää luotettavaa ja ajantasaista tietoa saatavilla olevien rakennustuotteiden kasvavasta valikoimasta?

”*Korjatakseen tätä epäkohtaa Suomen Arkkitehtiiliitto on päättänyt julkaista rakennusteknillisen käsikirjan, jossa liikkeiden ilmoitukset automaattisesti säilyvät ja ovat helposti löydettävissä*” [5] perustelivat vuonna 1937 Suomen Arkkitehtiiliiton Rakennusteknillisen Käsikirjan toimitusvaliokunnan puheenjohtaja *Hilding Ekelund* ja toimittaja *Hugo Harmia* juuri ilmestyneen, nimellä *SARK* tunnetun, käsikirjan tarvetta. Se oli tarkoitettu arkkitehti- ja rakennustoimistoille ja sitä suunniteltiin julkaistavaksi

joka toinen vuosi, jotta se tulisi pysyvästi säilymään ajantasaisena.

Alkamassa oleva toinen maailmansota romutti kuitenkin jo toisen painoksen julkaisu-aikheet. SARK:in idea kantoi kuitenkin kaus. Se oli vuonna 1942 ilmestyneen Rakennustietokortiston edeltäjä, jossa olivat – ei vain idullaan, vaan myös pitkälti toteutettuina – monet myöhemmin RT-kortiston tunnusmerkeiksi koetut ominaisuudet.

Arkkitehtiliiton standardisoimis-laitos syntyy

Arkkitehtiliitto ryhtyi talvisodan synnyttämässä isänmaallisessa innostuksessa jälleenrakentamisen aktiiviseksi toimijaksi, kun *Alvar Aallon* johtoon perustettiin liittele vuonna 1940 jälleenrakennustoimikunta. Se kehitti organisaatiota, jonka avulla arkkitehdit voisivat omalla ammatitaidollaan osallistua täysipainoisesti jälleenrakentamiseen, kun Neuvostoliitolle luovutetuilta alueilta tullut siirtoväki oli asutettava.

Jälleenrakennustoimikunta painotti arkkitehtien kokonaisvastuuta – ”*maantieteellisestä ja asemakaavallisesta suunnittelusta aina rakennuksiin ja niiden yksityisöisiin saakka*”. Kun Suomi lyhyen välirauhan jälkeen uudelleen joutui mukaan maailmansotaan ja valtasi talvisodassa jo kertaalleen menetetyt Karjalan takaisin, tehtävä vain laajeni. *Pekka Korvenmaa* kirjoittaa edelleen: ”... oli edessä niin mittava suunnittelu- ja toteutustyö, ettei siitä voinut selvitä ilman valtion ohjaamaa, keskitettyä toimintaa. Arkkitehtien asema tässä suurtyössä ei kuitenkaan ollut itsestään selvä. Heidän oli itse hankkiuduttava osaksi päätöksentekokoneistoa ja vakuutettava panoksensa merkittävyydestä. Lähinnä Suomen Arkkitehtiliiton kollegiaalisesti solidaarinen ja erittäin aktiivinen toiminta oli syynä siihen, että arkkitehdit otettiin mukaan sotatalouden keskeisiin tehtäviin” [6].

Tammikuun alussa 1942 SAFAn hallituksen ja jälleenrakennustoimikunnan yhteiskokouksessa päätettiin erityisen jälleenrakennuskokouksen pitämisestä tammikuun 31. ja helmikuun 1. päivinä. Aallolla oli jo valmiina esitys jälleenrakennustoiminnan järjestelemiseksi. Hän esitti myös arkkitehtien *Viljo Revellin*, *Aulis Blomstedtin* ja *Aarne Ervin* siirtämistä Valtion tiedotuslaitokseen Arkkitehtiliiton käytettäväksi jälleenrakennuspropagandan järjestämiseen, kuten sitten myöhemmin tapahtuikin.

Suomen Arkkitehtiliiton jälleenrakennuskokousta [7] voidaan syystä pitää liiton *Jälleenrakennustoimiston*, *Standardisoimislaitoksen* ja *Suunnitteluvuon* perustamiskokouksena. Suomen Arkkitehtiliiton hallitus ja jälleenrakennustoimikunta jäivät edelleen vastuuseen käytännön toimenpiteistä. Jälleenrakennustoimiston

organisointia jatkettiin kevään 1942 aikana ja sen toiminta alkoi 2.5.1942, toimiston päällikkönä arkkitehti *Viljo Revell*. Jälleenrakennustoimistoon sisältyivät suunnitteluapu, jonka tehtävänä oli kanavoida arkkitehtien taloustyö ja standardisoimislaitos, joka ryhtyi laatimaan ja julkaisemaan rakennusalan standardeja *Rakennustietokortistoksi* nimetyssä karttuvassa kansiojärjestelmässä.

Rakennustietokortisto

Kirjassa *Rakennustaide ja standardi* Rakennustietokortiston toiminta-ajatus kiteytettiin neljään kohtaan:

1. *Sen täytyy olla täydellinen* (siihen pitää sisältyä kaikki rakennusalan tarvikkeet)
2. *Sen täytyy olla aina ajan tasalla* (sen on jatkuvasti seurattava rakennusalan kehitystä ja joustavasti tuotava esiin kaikki alan parannukset)
3. *Sen täytyy olla helpokäyttöinen* (asiat oikeassa järjestyksessä selvän, yleiskatsauksellisen systeemin mukaisesti)
4. *Sen täytyy olla arvovaltainen ja pätevä* (kaikkien rakennusalan ammattimiesten ja tuottajien luottamusta nauttava).

Tavoitetta *täydellisyydestä* (1) ei silloisin resurssien ollut saavutettavissa, mutta kortiston kehittyessä asia alkoi korjaantua. Toinen tavoite, *ajankohtaisuus* (2) kuvastui jo kortiston aloituskokoupanossa ja myöhemmin kortisto seurasi rakennusalan kehitystä. *Helpokäyttöisyys* (3) edellytti uutta julkaisumuotoa ja sisällön järjestelyperusteiden luomista. *Arvovaltaisuus* (4) pyrittiin heti alussa saavuttamaan laajapohjaisella yhteistyöllä teollisuuden ja valtion viranomaisten kanssa. – Toiminta-ajatus on säilynyt Rakennustietosäätiön strategisessa suunnittelussa näihin päiviin.

Elokuussa 1943 kortisto valmistui käyttäjien saataville. Tällöin se sisälsi 70 ensimmäistä rakennustietokorttia. Valittu kortistomuoto oli kauaskantoinen ratkaisu rakennustiedon ajankohtaisuuden ylläpitämiseksi. Sen ominaisuudet muistuttivat hämmästyttävässä määrin nykisten atk-tietokantojen ominaisuuksia.

Arkkitehti *Aulis Blomstedt* kirjoitti Rakennustietokortistosta vuonna 1945 Arkkitehtilehdessä: ”*Niinpä voimmekin sanoa, että meidän maassamme tällä hetkellä ilmestyy kokonais-suunnittelunsa puolesta maailman ensimmäinen ja ainoa rakennusalan täydellinen ensyklopedia, alituisesti kasvava ja uudistuva hakuteos, jonka rakenne ja julkaisutapa takaavat sille sekä riittävän laajuuden että alinomaisen, elävän yhteyden rakennustoiminnan jatkuvaan kehitykseen.*” [8] Rakennustietosäätiön yliasiamies, professori *Esko Lehti* totesi kortiston merkityksestä 40 vuotta myöhemmin: ”*On sanottu, ettei jälleenrakentamisesta sota-aikana ja sen jälkeen*

olisi selvitty ilman RT-kortistoa eikä myöskään 1960- ja 1970-lukujen kaupungistumisesta.” [9]

Rakennustietokortisto perustettiin jälle-
kennustoimintaan, jonka painopiste oli pienta-
lovaltainen, omatoiminen asuntotuotanto. Se
palveli hyvin myös sotaa seuranneina kiihkeän
kaupungistumisen ja vilkkaan rakennustoimin-
nan vuosina, kun ARAVA:n perustamisen jäl-
keen vuodesta 1949 alettiin asutustilan ratkai-
sijana pitää kerrostaloja. Suomi oli Euroopan
oloissa asuntorakentamisen kärkimaita. [10]
RT-kortit olivat sovellettavissa sellaisinaan ra-
kennussuunnitelman yksityiskohdiksi ja niitä
myös käytettiin vilkkaasti tähän tarkoitukseen.

Kortistolla oli alusta asti hyvä tilaajakanta,
ensimmäisinä vuosina se oli vielä alle tuhannen,
mutta jo viisikymmenluvulla yli kolmetuhatta ja
1970-luvulta 1990-luvun alkupuolelle viidentu-
hannen ja kuudentuhannen välillä, joinakin vuosi-
na ylikin. Tilaajille toimitettiin myös ruotsin-
kielisiä *BI-kortteja*, joita vuosina 1950–1970 il-
mestyi yli 200. Rakennustuoteollisuuden yri-
tysten kustantamia ilmoituksia alettiin julkaista
vuonna 1945, ensin nimellä ilmoitusliite, sitten
ilmoituslehti, tarviketiedotus ja nykyisin tarvi-
kekortti. Ne olivat ja ovat edelleen informati-
vistä mainontaa, mitä kuvaa sanonta: *”Emme
esitä onnellisia lapsia leikkimässä kokolat-
tiamatolla vaan lattianpäällysteiden asennus-
menetelmiä, kulutuskestävyyttä, puhdistet-
tavuutta ja muita teknisiä ominaisuuksia.” [11]*

Standardisoiomislaitos tutki

Standardien laadinta ei ollut mahdollista ilman
rakennustutkimusta, joka oli oleellinen osa
RT-korttien tuotantomenetelmää. Tästä alkoi
tutkimus vähitellen irtautua itsenäiseksi toimin-
naksi 1970-luvun lopulla.

Teollinen rakentaminen oli ollut tavoitteena
jo SAFA:n jälle-
rakennustoimistoa ja standar-
disoiomislaitosta perustettaessa. Rakennustuote-
iden moduulinen mitoitus oli perua sodan ajalta,
jolloin ajatusta kehiteltiin Ruotsin Byggs-
standardiseringen kanssa ja myöhemmin pohjois-
maisesti ja kansainvälisesti. Teollisessa ra-
kentamisessa oli kuitenkin kysymys enemmänstä
kuin rakennusta täydentävien osien mitoituksesta
– koko rakennus oli sovittava yhtenäiseen mit-
taverkkoon. Näin uskottiin syntyvän hankekesta
riippumaton, osien keskinäinen vaihdettavuus
ja pitkät tuotesarjat. Tämä johti myös 1960-lu-
vun lopulla Betoniteollisuuden keskusjärjestön
BES-tutkimuksen syntyyn. Se perustui kanta-
viin seiiniin ja lankkumaisiin välipohjajaelement-
teihin. Tutkimuksessa todettiin kuitenkin, että
pilarilaattajärjestelmän potentiaaliset mahdolli-
suudet avoimena rakennejärjestelmänä ovat
suuremmat ja suositteli jatkoksi pilarilaattajär-
jestelmän tutkimista. Asuntohallitus myönsi
SAFA Asemakaava- ja standardisoiomislaitok-

selle tätä varten tutkimusmäärärahan vuosille
1970–1971.

PLS-80 (pilarilaattasysteemi 80-luvulle) oli
SAFA Asemakaava- ja standardisoiomislaitok-
sen siihenastisen historian suurin yksittäinen
tutkimushanke. Sen osaselvitykset käsitelivät
kaikkia järjestelmän kehittämiseen liittyviä ai-
heita moduulisesta tilasuunnittelusta rakentei-
den staattisiin ongelmakohtiin ja lopulta LVI- ja
sähköjärjestelmien ominaisuuksiin. Loppura-
portti [12] julkaistiin sekä suomeksi että englan-
niksi – Suomi oli tuolloin avointen rakennejär-
jestelmien johtomaa..

Vuosina 1969–1971 oli SAFA Asemakaava-
ja standardisoiomislaitoksessa käynnissä toinen-
kin laaja tutkimus: *Kaupunkitutkimus 70*. Alue-
rakentaminen oli tuonut esille kaupunkisuunnit-
telun aivan uudella tavalla. Arkkitehdit alkoivat
1960-luvulla kiinnostua kaupunkisuunnittelusta
muutoinkin kuin pelkästään perinteisen asema-
kaavan suunnittelijoina. Samalla ryhdyttiin ko-
rostamaan kaupunkisuunnittelun monitietei-
syyttä. Professori *Jere Maula* kirjoittaa: *”Kau-
pungitutkimus 70 edusti selvästi 1970-luvulla
tapahtunutta avautumista ammattien väliseen
yhteistoimintaan kaupungin tutkimisessa ja kehit-
tämisessä.” [13]* Julkaisuja kaupunkitutkimuk-
sesta valmistui yhteensä 11.

Vuosina 1970–2000 Rakennustietosäätiössä
oli käynnissä monia ajankohtaisia tutkimuksia:
rakennuspiirustukset, rakennustuotteiden omi-
naisuusselosteet, korjausrakentaminen, kustan-
nusohjauksen kehittäminen ja Talo-nimikkeis-
töt sekä monet tietotekniikkaan liittyvät sovel-
lukset, kuten elektroninen tietopalvelu eri muo-
doissa ja EAN-tuotetunnukset rakennusalalle.

Laajajohjainen Rakennustieto- säätiö syntyy ja organisoituu

Rakennustietokortisto ja sen rinnalle syntynyt
tutkimus oli yhden rakennusalan järjestön, Suo-
men Arkkitehtiliiton hallinnassa vuoteen 1972.
Tuolloin perustettiin 2. toukokuuta – sattumalta
samana päivänä tasan 30 vuotta Standardisoi-
mislaitoksen käynnistymisestä – itsenäinen
Rakennustietosäätiö, joka sai pääomakseen toi-
mivat *SAFA:n Asemakaava- ja Standardisoi-
mislaitoksen ja Helsingin Rakennuskeskuksen*.
Sen hallinnosta oli säätäjä muodostanut kolmi-
portaisen. Käytännön toiminnasta vastasi sään-
töjen määräämä yliasiamies, hallinnosta ja ta-
loudesta 11-jäseninen hallitus. Toimintaa tuli
vielä 31-jäseninen edustajisto, jonka jäsenyhtei-
söistä oli säännöissä määrätty yhdeksäntoista.
Muilla jäsenyhteisöillä oli yksi, säätäjäillä
seitsemän edustajistopaikkaa. Loput paikat
edustajisto itse täydensi kuudella jäsenyhteisöl-
lä, joista kukin valitsi yhden edustajan. Suhteita
on sittemmin säännöissä muutettu moneen ker-

taan siten, että rakennusalan eri intressiryhmät ovat vähitellen saaneet tasapuolisemman edustuksen.

Rakennustietosäätiö oli perustettu yleishyödylliseksi, voittoa tavoittelemattomaksi säätiöksi, jonka tehtäviin sopi verrattain huonosti tietotuotteiden ja -palvelujen valmistus ja myynti. Sen vuoksi kustannustoiminta päätettiin erottaa säätiöstä yhtiöksi, *Rakennuskirja Oy*:ksi kesäkuussa 1974. Uuteen yhtiöön siirrettiin vähitellen kaikki tietopalvelu- ja kustannustoimintaan liittyvät tehtävät. Tutkimustoiminta jätettiin kuitenkin säätiöön. Rakennustietosäätiö säilyi myös RT-kortiston ja monien kirjojen *julkaisijana*, mutta niiden *kustantajaksi* tuli Rakennuskirja Oy. Rakennuskeskus oli aluksi itsenäinen yhtiö vuosina 1977–1986, mutta liitettiin Rakennuskirja Oy:öön, joka myöhemmin, vuonna 1990 muutti nimensä *Rakennustieto Oy*:ksi.

Vuosina 1992–1996 Rakennustieto Oy:öön liitettiin myös maakunnallisia rakennuskeskuksia: *Etelä-Karjalan rakennuskeskus, Oulun rakennuskeskus, Tampereen rakennuskeskus ja Kuopion rakennuskeskus*. 1990-luvulla alkoi Rakennustieto Oy laajentaa toimintaansa myös ulkomaille: *ET-Infokeskuse AS* perustettiin Tallinnaan (1993), *St. Petersburg Construction Centre Ltd.* Pietariin (1995), *Moscow Construction Centre Ltd.* Moskovaan (1997) ja *The Latvian Building Centre Ltd.* Riikaan (1998).

Rakennustieto Oy:stä on tullut rakennusalan merkittävin kustantaja, jonka palveluksina käytävät julkaisijoina monet järjestöt ja viranomaiset. Sen tuotanto on nykyisin noin 60 kirjanimekettä vuodessa. Se kustantaa kirjojen lisäksi edelleen *RT-kortistoa* ja sen mallin mukaan kehitettyjä *Ratu-kortistoa* (vuodesta 1975), *KH-tiedostoa* (vuodesta 1981) ja *LVI-kortistoa* (vuodesta 1987). *Hyvän rakennustavan* yleiset laatuvaatimukset rakennusalalle (*MaaRYL, RunkoRYL, SisäRYL, MaalausRYL*) ja LVI-alalle ovat sen yksi keskeisiä, hyvin levinneitä ja arvovaltaisia tietotuotteita. Ostettuaan vuonna 1991 Rakentajain Kustannus Oy:n liiketoiminnan se kustantaa myös vuodesta 1905 ilmestynyttä *Rakennustaitoa* ja vuodesta 1916 ilmestynyttä *Rakentajain kalenteria*, joiden julkaisijoina ovat yhdessä Rakennustietosäätiö ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL.

VIITTEET

- [1] Martti Tiula (toim.): Rakennustiedon historia (työnimi); ilmestyy keväällä 2002, Rakennustieto Oy:n kustantamana.

- [2] *Rakennustaide ja standardi – jälleenrakennuksen ydinkysymyksiä*; julkaisija: Suomen Arkkitehtiliito, toimitus: Suomen Arkkitehtiliiton jälleenrakennustoimisto, kirjallinen asu (perimätiedon mukaan valtaosalta todennäköisesti Alvar Aallon käsikirjoituksesta): Mika Valtari, Helsinki 1942. Kirjasta julkaistiin näköispainos vuonna 1982 Rakennustietosäätiön 50-vuotisjuhlaan.
- [3] Martti Tiula: *Rakentajain kalenteri – 80 vuotta etuajassa*; Rakentajain Kalenteri 1996, osa 1, s. 10.
- [4] Karl-Erik Michelsen: *Uuden ja vanhan rajalla – arkkitehdit vastaan rakennusmestarit*; kirjassa Arkkitehdin työ, toim. Pekka Korvenmaa, julk. Suomen Arkkitehtiliitto, kust. Rakennustieto Oy 1992; s. 106.
- [5] Hugo Harmia (toim.): *Suomen Arkkitehtiliiton Rakennusteknillinen Käsikirja*, Suomen Arkkitehtiliitto 1937, ss. III–VI.
- [6] Pekka Korvenmaa: *Sota tuhoaa, sota järjestää – arkkitehdit ja kriisi*; kirjassa Arkkitehdin työ, toim. Pekka Korvenmaa, julk. Suomen Arkkitehtiliitto, kust. Rakennustieto Oy 1992, ss. 114...115.
- [7] SAFA:n jälleenrakennuskokous 31.1. – 1.2.1942; eripainos Arkkitehti-lehdestä.
- [1] Aulis Blomstedt: *Rakennustieto-kortisto ja standardisoimislaitos, katsaus alkuvaiheisiin*; Arkkitehti 1945:7.
- [9] Esko Lehti: *RT-tietojärjestelmä – itsenäisyyden ajan merkkitaapahtuma rakennusalalla*; artikkelin käsikirjoitus Asumistaso-vuosikirjaan 13.1.1988.
- [10] Erkki Helamaa: *Kun Suomea valmiiksi rakennettiin, asuntosuunnitelua 1940–1980*, kirjassa Arkkitehdin työ, toim. Pekka Korvenmaa, julk. Suomen Arkkitehtiliitto, kust. Rakennustieto Oy 1992, s. 140-143.
- [11] Tämän kirjoittajan käyttämä lause keskusteltaessa teollisuuden edustajien kanssa tarvikkekorttien sisällöstä.
- [12] Teuvo Koivu (toim.): *PLS-80, yleisen elementtijärjestelmän kehittämistutkimus*, tutkimusjulkaisu RTS 1972:1 ja *PLS-80, an open modular column-slab component building system*, tutkimusjulkaisu RTS 1972:2.
- [13] Jere Maula: *Arkkitehdit ja kaupunkirakentaminen 1960- ja 70-luvuilla*, kirjassa Arkkitehdin työ, toim. Pekka Korvenmaa, julk. Suomen Arkkitehtiliitto, kust. Rakennustieto Oy 1992, s. 188.